

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης
και της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία

Εισαγωγή στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης

Θανάσης Καραλής

Το υλικό αυτό έχει αναπτυχθεί για χρήση από τους φοιτητές/τριες του ΤΕΕΑΠΗ και προορίζεται μόνον για το συγκεκριμένο μάθημα.
Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή του ή οποιαδήποτε άλλη χρήση χωρίς την άδεια του δημιουργού

Μερικοί όροι...

Μάθηση

Εκπαίδευση

Παιδαγωγική

Αγωγή

Παιδεία

Κατάρτιση

Διά Βίου Μάθηση

Τι είναι ΜΑΘΗΣΗ

Οποιαδήποτε σχεδόν μόνιμη αλλαγή στα επίπεδα των γνώσεων, των δεξιοτήτων και των στάσεων

Τι είναι ΜΑΘΗΣΗ

Ο συνδυασμός των διεργασιών καθόλη τη διάρκεια της ζωής μέσω των οποίων το όλον πρόσωπο –σώμα (γενετικό, φυσικό και βιολογικό) και νους (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, αξίες, συναισθήματα, πεποιθήσεις και αισθήσεις) βιώνει κοινωνικές καταστάσεις, των οποίων το προσλαμβανόμενο περιεχόμενο μετασχηματίζεται γνωστικά, συναισθηματικά ή πρακτικά (ή με κάθε συνδυασμό των προηγούμενων) και ενσωματώνεται στην βιογραφία του ατόμου με αποτέλεσμα ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο (ή περισσότερο έμπειρο) πρόσωπο.

Peter Jarvis, 2006

Οι Επιστήμες της Εκπαίδευσης

- **Φιλοσοφία**

Ιδέες που στηρίζουν τη θεωρία και την πράξη της εκπαίδευσης

- **Κοινωνιολογία**

Κοινωνικές επιδράσεις και διαδικασίες κοινωνικοποίησης

- **Ψυχολογία**

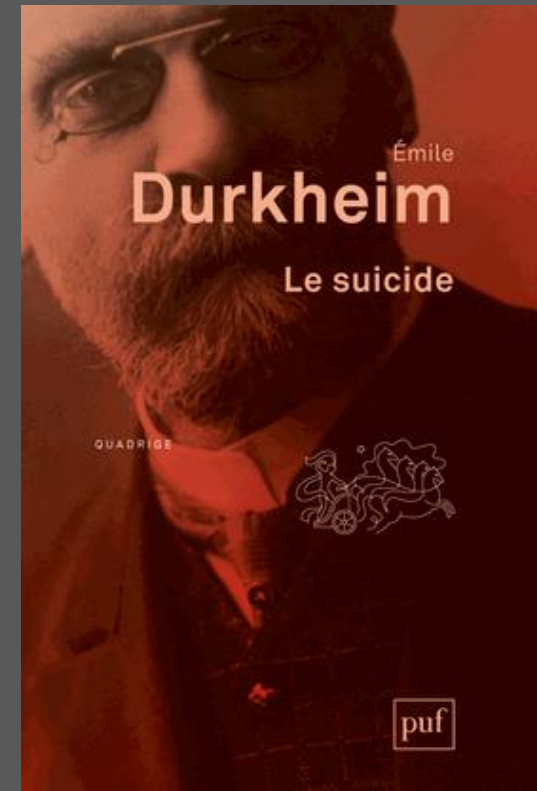
Πως οι άνθρωποι μαθαίνουν και αναπτύσσονται

- **Ιστορία**

Αιτίες πολιτικών και κοινωνικών αλλαγών στα εκπαιδευτικά συστήματα

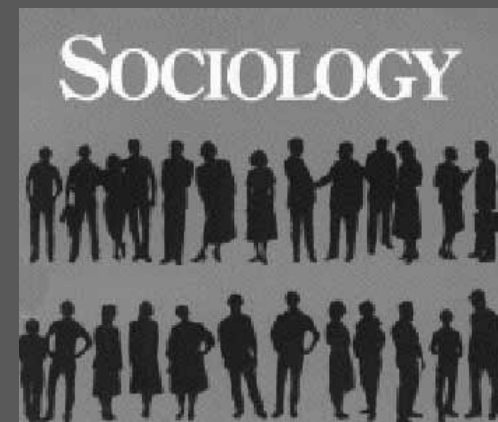
Emile D. Durkheim – Η αυτοκτονία

- Suicide (1897)
- Εγωιστική αυτοκτονία
- Αλτρουιστική αυτοκτονία
- Ανομική αυτοκτονία

Η επιστήμη της Κοινωνιολογίας

- Η μελέτη των κοινωνικών ομάδων και των κοινωνιών και των κανόνων που συνδέουν τους ανθρώπους ως άτομα, μέλη ομάδων και θεσμών
- Η κοινωνία είναι άθροισμα ατόμων;
- Λειτουργική προσέγγιση
- Συγκρουσιακές θεωρίες
- Συμβολική αλληλεπίδραση

Διδασκαλία και Διδακτική

- Γνώση του αντικειμένου
- Χαρακτηριστικά των μαθητών
- Επιστήμη ή σύνολο πρακτικών οδηγιών;
- Από την επιστημονική γνώση στη διδακτέα ύλη

Τι είναι ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- Σχεδιασμένη μάθηση
- Θεσμός

- Σύστημα που αντανακλά την πολιτική, κοινωνική πραγματικότητα και την ιστορική διαδρομή μιας κοινωνίας
- Περιεχόμενο: ανθρωπιστική/τεχνική, κλασική/μοντέρνα
- Αποτελέσματα: «προϊόν»
- Δράση μιας ομάδας ή ενός υποκειμένου πάνω σε άλλο υποκείμενο ή ομάδα

Gaston Mialaret

Τυπολογία των Coombs & Ahmed (1974)

- Τυπική Εκπαίδευση
- Μη-τυπική Εκπαίδευση
- Άτυπη Εκπαίδευση

Τυπική Εκπαίδευση

Το ιεραρχικά δομημένο, χρονικά διαβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο, που περιλαμβάνει, πέραν των γενικών ακαδημαϊκών σπουδών, μια ποικιλία εξειδικευμένων προγραμμάτων και οργανισμών για την τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση

Μη - τυπική Εκπαίδευση

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται κάθε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα εκτός του καθιερωμένου εκπαιδευτικού συστήματος, είτε μεμονωμένη είτε ως μέρος μιας ευρύτερης δραστηριότητας, που στοχεύει σε συγκεκριμένο κοινό και βασίζεται σε συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους

Άτυπη Εκπαίδευση

Η δια βίου διαδικασία όπου το κάθε άτομο αποκτά στάσεις, αξίες, δεξιότητες και γνώσεις από την καθημερινή εμπειρία του και την επίδραση του περιβάλλοντος, από την οικογένεια, τη γειτονιά, την εργασία, την ψυχαγωγία, την αγορά εργασίας, τις βιβλιοθήκες και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας

Το παγόβουνο της μάθησης

Βίντεο

[https://www.youtube.com/watch?v=OOiPrVTdXHw
&t=580s](https://www.youtube.com/watch?v=OOiPrVTdXHw&t=580s)

Η Παιδική Ηλικία

Άξονες προβληματισμού

- Ορίζεται μόνον βιολογικά σε όλες τις κοινωνίες και σε όλες τις εποχές;
- Ποιοι παράγοντες διαφοροποιούν την παιδική ηλικία;
- Πώς θα ορίζαμε το παιδί;

Ανάπτυξη και ηλικία

- Το παιδί ως «ατελής ενήλικος»
- Παθητικός δέκτης μηνυμάτων
- Η αξία του παιδικού μετατίθεται στο μέλλον

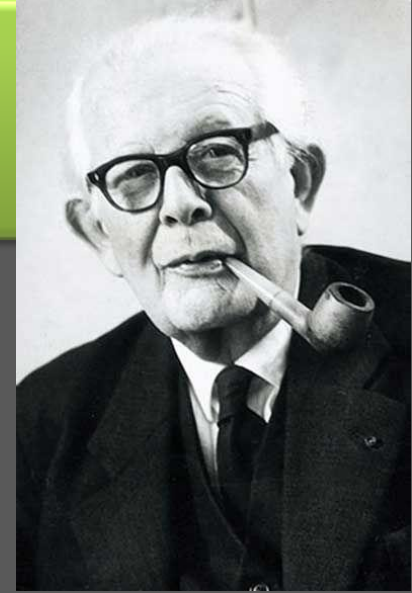
Μια κοινωνιολογική οπτική

- Η κοινωνικοποίηση είναι μια ενεργητική και συμμετοχική διαδικασία
- Η παιδική ηλικία είναι και κοινωνική κατασκευή
- Η έννοια της μεταβάλλεται στον ιστορικό χρόνο
- Το «κανονικό» και το «μη κανονικό» παιδί είναι μια κοινωνική κατασκευή

Θέματα ανάπτυξης του παιδιού

Jean Piaget

- Σχήματα (γνωστικές δομές)
- Στάδια
- Αφομοίωση, συμμόρφωση, εξισορρόπηση
- Ενεργητικός ρόλος

Lev Vygotsky

- Κοινωνική δραστηριότητα (δι-ατομική λειτουργία)
- Γλώσσα
- Ζώνης εγγύτερης ανάπτυξης (ΖΕΑ)
- Σκαλωσιά (Scaffolding)

Διά Βίου Μάθηση

Διά Βίου Εκπαίδευση

Ο όρος δια βίου εκπαίδευση αναφέρεται σε όλους τους τύπους της εκπαίδευσης
(τυπική, μη-τυπική και άτυπη)

ταυτόχρονα όμως παραπέμπει και σε

«μια φιλοσοφική έννοια σύμφωνα με την οποία η εκπαίδευση θεωρείται σαν μια μακροχρόνια διαδικασία που αρχίζει κατά τη γέννηση και διαρκεί καθόλη τη διάρκεια της ζωής»
(CEDEFOP, 1996, 80)

Διά Βίου Μάθηση

«Η δια βίου μάθηση και εκπαίδευση, δηλώνει ένα χωρίς όρια σχήμα που αποβλέπει στην αναμόρφωση του υπάρχοντος εκπαιδευτικού συστήματος.... Η εκπαίδευση και η μάθηση δεν περιορίζονται στη σχολική φοίτηση, πρέπει να επεκτείνονται σε ολόκληρη τη ζωή του ανθρώπου, να περιλαμβάνουν όλες τις δεξιότητες και όλους τους κλάδους της γνώσης, να χρησιμοποιούν όλα τα δυνατά μέσα και να δίνουν την ευκαιρία σε όλους τους ανθρώπους για πλήρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Οι εκπαιδευτικές και οι σχετικές με τη μάθηση διαδικασίες στις οποίες τα παιδιά, οι νέοι άνθρωποι και οι ενήλικοι όλων των ηλικιών εμπλέκονται στη διάρκεια της ζωής τους σε οποιαδήποτε μορφή, πρέπει να θεωρηθούν ως σύνολο».

UNESCO, 1976

Διά Βίου Μάθηση

Η *διά βίου μάθηση και εκπαίδευση* παραπέμπει σε μια **διαφορετική** από τη **συμβατική προσέγγιση** και **οπτική**, για να αντιλαμβανόμαστε, να κατανοούμε και να σχεδιάζουμε τις διαδικασίες εκείνες που αναφέρονται στη μάθηση, την εκπαίδευση, τον εκπαιδευτικό θεσμό και τον εκπαιδευόμενο πολίτη – με βασικό στοιχείο διαφοροποίησης την έννοια της συνέχειας, του **συνεχούς** (continuum). Η *διά βίου εκπαίδευση* περιλαμβάνει όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, οποιουδήποτε τύπου ή βαθμίδας, που λαμβάνουν χώρα σε τυπικά, μη-τυπικά και άτυπα εκπαιδευτικά πλαίσια και στις οποίες συμμετέχουν εκπαιδευόμενοι κάθε ηλικίας και μορφωτικού επιπέδου, σε οποιαδήποτε φάση του βιολογικού και κοινωνικού τους κύκλου.

Καραλής, 2008

Εκπαίδευση Ενηλίκων

- Η έννοια της ενηλικιότητας
- Αναδυόμενη ενηλικιότητα
- Κριτικός στοχασμός

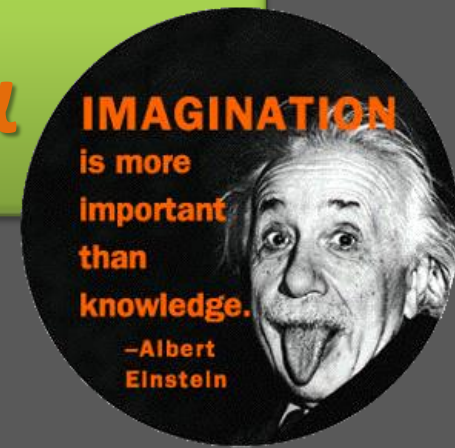
Εθνοπολιτισμικές διαφορές

- Παρουσία αλλόγλωσσων μαθητών
- Αντίληψη για την ομοιογένεια και τον «Άλλο»
- Πολυπολιτισμική και συμπεριληπτική εκπαίδευση
- Ενσωμάτωση, αφομοίωση, συμπερίληψη

Αναπηρία

- Αναπηρία και «βλάβη»
- Τα ζεύγη: «Κανονικότητα-ικανότητα» και «μη-κανονικότητα-ανικανότητα»
- Το ατομικό μοντέλο προσέγγισης

Δημιουργικότητα και καινοτομία

Ο ρόλος της φαντασίας

- **Φαντασία (Imagination)** είναι η ικανότητα να φέρνουμε στο μυαλό μας πράγματα που δεν είναι παρόντα στις αισθήσεις μας (Robinson, 2011)
- **Φαντασία** είναι η ικανότητα να σχηματίζονται στο μυαλό εικόνες που δεν έχουμε δει ή αισθανθεί (Merriam-Webster Dictionary)

Δημιουργικότητα

- Δημιουργικότητα (Creativity) είναι η τάση να παράγεις ή να αναγνωρίζεις νέες ιδέες, εναλλακτικές λύσεις ή δυνατότητες που μπορεί να είναι χρήσιμες στην επίλυση προβλημάτων και την επικοινωνία με τους άλλους (Franken, 1982)
- Δημιουργικότητα (Creativity) είναι η ικανότητα να παράγεις κάτι νέο μέσω των δεξιοτήτων της φαντασίας. Αυτό το νέο μπορεί να είναι η λύση σε ένα πρόβλημα, μια νέα μέθοδος ή συσκευή, μια νέα φόρμα ή έργο τέχνης (Merriam – Webster Collegiate Dictionary)

Καινοτομία

- Καινοτομία (Innovation) είναι διαδικασία εφαρμογής νέων ιδεών στην πράξη (Robinson, 2011)
- Καινοτομία είναι η εφαρμογή μιας νέας ιδέας σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο. Στις περισσότερες των περιπτώσεων μια καινοτομία παράγει ένα ατομικό ή/και κοινωνικό όφελος.

Από την φαντασία στην καινοτομία

Η δημιουργικότητα είναι ένα βήμα πέρα από την φαντασία, δεν σκέφτεσαι μόνον αλλά κάνεις κάτι – η δημιουργικότητα είναι εφαρμοσμένη φαντασία.

- Συνδέσεις, μεταξύ ιδεών, που δεν έχουν γίνει πριν
- Διάρρηξη των ορίων μεταξύ διαφορετικών τρόπων σκέψης ή πλαισίων αναφοράς

Καινοτομία είναι η διαδικασία εφαρμογής των νέων ιδεών στην πράξη, κατά μίαν έννοια η καινοτομία είναι η εφαρμοσμένη δημιουργικότητα.

Μύθοι ...

- Μόνον μερικοί άνθρωποι είναι δημιουργικοί
- Μόνον συγκεκριμένες ιδέες είναι δημιουργικές
- Συγκλίνουσα και αποκλίνουσα σκέψη
- Ο ρόλος του παιχνιδιού

.... και πραγματικότητες

- Οι πιο πολλοί άνθρωποι δεν είναι δημιουργικοί γιατί φοβούνται ότι θα αποτύχουν. *Ευφυής είναι αυτός που κάνει όσο το δυνατόν περισσότερα λάθη στον μικρότερο δυνατό χρόνο (Matson, 2013)*
- Intelligent Fast Failure (IFF)
- Αν δεν είσαι προετοιμασμένος να κάνεις λάθη ποτέ δεν θα κάνεις κάτι πρωτότυπο (Robinson)

Πολλαπλές νοημοσύνες

Howard Gardner (1943 -)

Πολλαπλές νοημοσύνες

- Γλωσσική / λεκτική (Verbal / Linguistic)
- Λογική / Μαθηματική (Logical / Mathematical)
- Μουσική / Ρυθμική (Musical)
- Σωματική / Ψυχοκινητική (Bodily)
- Χωρική (Spatial)
- Διαπροσωπική (Interpersonal)
- Ενδοπροσωπική (Intrapersonal)
- Φυσιοκρατική / νατουραλιστική (naturalistic)

Αξιολόγηση στο Πανεπιστήμιο Πατρών

- Αξιολόγηση, πιστοποίηση και διασφάλιση ποιότητας
- Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟΔΙΠ)
- <https://modip.upatras.gr/>
- Γραφείο Υποστήριξης Διδασκαλίας (ΓΡΑΦΥΔ)